

Żyromski, Stanisław

"Rocznik Statystyczny województwa olsztyńskiego 1966", Olsztyn 1966 : [recenzja]

Komunikaty Mazursko-Warmińskie nr 4, 589-590

1966

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

korzystał też sporo ilustrowanych materiałów archiwalnych (rysunki, plany, fotografie). Mapki są wykonane pogładowo i przejrzyście; niestety w kilku wypadkach pomniejszono je zbyttnio (mapy 3, 4, 11), co utrudnia ich czytelność. Również niektóre ilustracje wypadły w druku zbyt szaro — brak im intensywności czerni (mapa 6, ryc. 1, 12, 28, 29, 32, 33, 34, 35, 44, 61, 75, 77, 84, 113).

Praca posiada streszczenie i spis ilustracji w języku angielskim, co umożliwia obcym specjalistom zapoznanie się z jej treścią. (Przykładem zainteresowania może być recenzja szwajcarskiego etnografa Wildhabera, umieszczona w „Schweiz. Archiv für Volkskunde”, 62 Jg. 1—2, s. 124, Basel 1966).

W sumie obszerna rozprawa F. Klonowskiego jest dobrze przemyślana i wartościową pracą, podającą czytelnikowi najnowsze wyniki badań nad złożonym problemem budownictwa ludowego Mazur i Warmii. Należą się też słowa uznania zasłużonemu Wydawnictwu „Pojezierze” i Wydziałowi Kultury PWRN w Olsztynie za wydanie tego pożytecznego dzieła.

Longin Malicki

Rocznik statystyczny województwa olsztyńskiego 1966, Olsztyn 1966, R. 9, Wojewódzki Urząd Statystyczny w Olsztynie, ss. 430.

„Rocznik statystyczny województwa olsztyńskiego 1966” ukazał się stosunkowo wcześniej niż poprzednie.

Treść informacji o rozwoju gospodarczo-społecznym i kulturalnym województwa przedstawia czytelnikowi 297 tablic i 18 wykresów. Te ostatnie, szczególnie dla czytelnika nie przygotowanego do odbioru liczb, są bardzo dogodne przy analizie informacji. Wykaz terenowych jednostek statystycznych oraz informacje o możliwości zakupu „Roczników” z poprzednich lat uzupełniają treść recenzowanego „Rocznika”. Układ i podział informacji nie odbiega od dotychczas stosowanego, również i szata graficzna projektu Jana Gołaszeewskiego nie uległa zmianie.

A oto kilka informacji dotyczących ludności, które przynosi nam nowy „Rocznik”. W dniu 31 grudnia 1965 r. mieszkało w woj. olsztyńskim 957 tys. osób, to znaczy do stanu zaludnienia w 1939 r., w granicach porównywalnych, brakowało ponad 9 tys. osób¹. Ludność miast wzrosła o 6 tys. osób i stanowiła 36,9% ogółu ludności. Na 100 mężczyzn przypadały 103 kobiety, przy czym najbardziej sfeminizowanym było miasto Olsztyn (108 kobiet), natomiast w pow. piskim zachowała się idealna równowaga płci, tj. 100 kobiet na 100 mężczyzn. Ruch naturalny ludności wykazuje dalszą tendencję spadkową. Na przykład współczynnik małżeństw z 7,3 na 1000 ludności w 1964 r. obniżył się do 6,0 w 1965 r. Analogicznie: urodzenia żywe: 23,9 i 22,4; zgoni — 6,3 i 5,9, przyrost naturalny — 17,6 i 16,5 oraz zgoni niemowląt na 1000 urodzeń żywych z 49,1 w 1964 r. do 41,1 w 1965 r.

Przemysł zatrudniał w 1965 r. 48,6 tys. osób. Z kolei poważną liczbę ludności zatrudniały następujące działy gospodarki narodowej: rolnictwo 41,5 tys. osób, oświata, nauka i kultura, ochrona zdrowia, opieka społeczna i kultura fizyczna 27,5 tys. osób, obrót towarowy 24,0 tys. osób oraz transport i łączność 23,9 tys. osób. Najbardziej sfeminizowanym działem gospodarki narodowej była oświata, nauka i kultura oraz ochrona zdrowia i opieka społeczna, gdzie zatrudnionych było ponad 19 tys. kobiet, tj. 25,7% ogółu kobiet czynnych zawodowo.

Mieszkańcy województwa otrzymali w 1965 r. 7911 izb mieszkalnych z gospodarki uspołecznionej oraz 1403 izby w ramach gospodarki nieuspołecznionej. Stanowi to łącznie 3193 mieszkań jedno- i wieloizbowych.

Warto odnotować również wzrost produkcji rolnej na jednego mieszkańca. Dotyczy to upraw czterech zbóż, buraków cukrowych, produkcji mięsa i mleka. Również w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych nastąpiła intensyfikacja produkcji rolnej w porównaniu do 1964 r.

Brak erraty wskazywałby na to, że korekta została poprawnie przeprowadzona. Tymczasem, już na pierwszej tytułowej stronie, chochlik drukarski zmienił kolejny rok wydania z IX na IV. Niezrozumiałe jest, dlaczego te same tablice mają różne nazwy w kolejnych wydaniach „Rocznika”, pomimo nie zmienionej treści i układu tablicy. Dotyczy to tablicy 2: *Stan ludności w Polsce i województwie* („Rocznik”, 1966, ss. 78—79) i analogicznej tablicy 2: *Niektóre dane o rozwoju ludności w Polsce i województwie* („Rocznik”, 1965, s. 92). Należy podkreślić, że tytuł tablicy znajdującej się w recenzowanym „Roczniku” jest odpowiedniejszy. Również umieszczenie tablicy tej samej treści na dwu stronach w przeciwieństwie do poprzedniego wydania, w którym zamieszczono na jednej stronie (tablice: 2 (9) ss. 78—79, 3 (10) ss. 80—81, 8 (15) ss. 86—87) wydaje się być nieuzasadnione, nawet mając na uwadze większą czytelność liczb, tym bardziej, że łamanie tablic nie zawsze jest poprawne i liczby kolumny strony lewej i prawej nie znajdują się na tym samym poziomie, co wręcz utrudnia czytanie tablic (ss. 63, 67, 73, 89, 103, 135, 139, 161, 163, 177, 183, 193, 199, 241) — razem 14 tablic. Wydaje się również niepoprawne złamanie tytułu tablicy 2: *Stan ludności (St - an ludności)*.

Bardzo dobrze się stało, że wyodrębniono zatrudnienie kobiet i młodocianych, co w poprzednich „Rocznikach” podawano łącznie. Tablica stała się bardziej czytelna. Natomiast brak bliższych danych o wewnętrznym ruchu wędrownym ludności województwa uszczupla poważnie problematykę analizy ruchów migracyjnych ludności na terenie województwa w przekroju np. wieś — miasto i innych relacjach.

„Rocznik statystyczny województwa olsztyńskiego 1966” przynosi czytelnikowi bogaty zasób informacji dotyczących realizacji zadań ostatniego planu rozwoju gospodarczego województwa, tj. za lata 1961—1965. Chronologia liczb i porównanie ich do ruchu wyjściowego 1960, dają czytelnikowi obraz dynamiki zjawisk, jakie występowały w poszczególnych działach gospodarki narodowej na tle rozwoju ludności ujętym w II dziale „Rocznika statystycznego”.

Całość stanowi rzeczową informację o woj. olsztyńskim i ciekawą lekturę zarówno dla specjalistów jak i dla hobbystów.

Stanisław Żyromski

¹ Por. *Problemy rozwoju gospodarczego i demograficznego Ziemi Zachodnich w latach 1945—1958*, Praca zbiorowa, Poznań 1960, ss. 112.